

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 kap. i aktiebolagslagen och 2 § i handelskammarlagen

Till arbets- och jämställdhetsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 kap. i aktiebolagslagen och 2 § i handelskammarlagen (RP 60/2024 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Satu Pentikäinen, justitieministeriet
- medlem i policy-utskottet Andreas Doepel, Directors' Institute Finland - Hallitusammattilaiset ry
- chefsjurist Teija Miller, Finanssiala ry
- ledande expert Ville Kajala, Centralhandelskammaren, företräder även Värdepappersmarknadsförningen rf
- verkställande direktör Anne Horttanainen, Pääomasijoittajat ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Nasdaq Helsinki Oy
- Börsstiftelsen i Finland
- Finlands näringsliv rf
- Finlands Revisorer rf
- Företagarna i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser om införlivande av det så kallade könsfördelningsdirektivet (EU) 2022/2381 om balansering av könsfördelningen mellan medlemmarna i börsbolagens förvaltningsorgan till den del den nuvarande regleringen inte uppfyller minimini-

Utlåtande EkuU 22/2024 rd

vån i direktivet. Syftet med könsfördelningsdirektivet är att främja jämställdheten mellan kvinnor och män i börsbolagens högsta ledning och att påskynda utvecklingen mot en jämn könsfördelning. Vid det nationella genomförandet finns det handlingsutrymme särskilt i fråga om bestämmelsernas tillämpningsområde, det kvoteringsmål som ska väljas och beräkningssättet för det samt i fråga om bestämmelserna om förfarandet vid val av styrelseledamöter.

Ekonomiutskottet understöder den föreslagna regleringen och genomförandet, som håller sig till direktivets minimikrav och lämnar utrymme för självreglering. I enlighet med ett sakkunnigyttrande är det exceptionellt att lagstiftaren ingriper i sammansättningen i privatägda aktiebolags förvaltningsorgan, och det är inte motiverat att utvidga lagstiftningen utöver minimikraven i direktivet.

I propositionen föreslås det att de nationella bestämmelser som utfärdas med stöd av direktivet ska tillämpas på börsbolag som uppfyller storleksgränserna enligt direktivet (genomsnittligt antal anställda över 250 personer samt balansomslutning över 43 miljoner eller årsomsättning över 50 miljoner euro). Enligt den föreslagna regleringen är målet att minst 40 procent av bolagets styrelseledamöter ska företräda det underrepresenterade könet. Därtill föreslås det att det införs en sådan option som direktivet tillåter och som gör det möjligt att skjuta upp tillämpningen av närmare bestämmelser om processen för val av styrelseledamöter.

Utifrån bokslutsuppgifterna för 2021 och 2022 omfattar tillämpningsområdet för den föreslagna lagändringen cirka 35 bolag i Finland. I dessa bolags styrelser är kvinnornas andel i genomsnitt omkring 36 procent. Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att en förutsättning för tillämpningen av bestämmelserna är att storlekskriterierna i enlighet med förslaget till ändring av aktiebolagslagen uppfylls under två på varandra följande räkenskapsperioder, eftersom beredskapen för att uppfylla kvotmålet i vilket fall som helst ska inledas i praktiken genast när storlekskriterierna uppfylls för första gången.

Kvotreglering

I stället för bestämmelser om styrelsens sammansättning eller ledamöternas behörighet föreslås att det i aktiebolagslagen tas in bestämmelser om börsbolagens mål för en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöterna. I propositionen konstateras det att det faktum att målet på 40 procent underskrids inte innebär att ett beslut är lagstridigt och att en aktieägare därigenom skulle kunna klandra ett stämmobeslut genom talan mot bolaget. Risken för negativ publicitet torde dock vara en effektiv drivkraft för företaget att nå upp till kvotmålet.

Ekonomiutskottet håller med det som i ett sakkunnigyttrande sägs om att mångfald i styrelsens sammansättning stöder bolagens affärsverksamhet och utvecklingen av den. Mångfald i fråga om styrelsens kunnande, erfarenhet och synpunkter främjar förmågan till öppenhet inför innovativa idéer samtidigt som det gör det lättare att stödja och sporra bolagets verkställande ledning. Mångfalden i börsbolagens styrelser granskas och genomförs i praktiken i betydligt vidare avseende än enbart utifrån styrelseledamöternas kön. Vid bedömningen av mångfalden beaktas vanligen styrelseledamöternas ålder och kön, yrkes- och utbildningsbakgrund, erfarenhet av branscher eller geografiska områden som är relevanta för bolaget samt erfarenhet av specialkompetensområden som är viktiga för bolaget.

Utlåtande EkuU 22/2024 rd

Den kod för bolagsstyrning som upprätthålls av Värdepappersmarknadsföreningen rf innehåller rekommendationer om förvaltning och rapportering som kompletterar lagstiftningen om börsbolag. De ändringar i koden för bolagsstyrning som är under beredning innebär enligt uppgift att kvotmålen i direktivet kommer att tillämpas på alla börsbolag samt på bolag som är föremål för handel inom marknadssegmentet First North Premier genom självreglering. Bolag som inte följer rekommendationen om jämn könsfördelning ska anmäla och motivera avvikelsen. I och med den reviderade koden för bolagsstyrning sträcker sig kravet på jämn könsrepresentation i praktiken oberoende av bolagsstorlek till en mycket större mängd bolag än vad könsfördelningsdirektivet förutsätter. Enligt ett sakkunnigytrande är den samreglering som den nya lagstiftningen och den kompletterande självregleringen bildar ett effektivt, flexibelt och transparent regelverk som främjar ökningen av antalet kvinnor i börsbolagens styrelser.

I ett sakkunnigytrande har det framförts att det i enlighet med den nationella lagstiftningen i vissa länder kan ingå personer av det tredje könet i styrelsen. Finlands lagstiftning identifierar inte en sådan kategori, så den föreslagna regleringen har ansetts kunna orsaka tolkningsproblem vid beräkningen och rapporteringen av kvoter. Enligt uppgift täcker skrivningen ”andelen företrädare för underrepresenterade kön” i den kod som är under revidering också personer av annat kön. Avsikten är också att koden ska ge bolagen frihet att fastställa exakt hur regeringens könsfördelning beskrivs i bolagsstyrningsrapporten.

Övriga synpunkter

Uppföljning. Könsfördelningsdirektivet förutsätter att medlemsstaterna utser ett eller flera organ för främjande, analys och övervakning av samt stöd för en jämn könsfördelning i bolagens förvaltningsorgan. I propositionen föreslås det att Centralhandelskammaren ska sköta denna uppgift. Centralhandelskammaren har sedan 2011 årligen gjort en utredning om kvinnors representation inom börsbolagens ledning. År 2023 utvidgade Centralhandelskammaren analysen och uppföljningen till att omfatta också First North-bolagens styrelser, verkställande direktörer och medlemmar i dessa bolags ledningsgrupper. Ekonomiutskottet anser det vara ändamålsenligt att handelskamarlagen kompletteras med en bestämmelse om vilka uppgifter Centralhandelskammaren har enligt könsfördelningsdirektivet. Att Centralhandelskammaren utses till ett sådant organ som avses i artikel 10 i könsfördelningsdirektivet är ägnat att framhäva betydelsen av självreglering inom näringslivet när det gäller att främja jämställdheten i beslutsfattandet.

Rapportering. I ett sakkunnigytrande sägs det att bestämmelser om rapportering av målen för könsfördelningen redan har utfärdats genom godkännandet av EU-lagstiftningen om hållbarhetsrapportering och de ESRS-standarder för rapportering som utfärdats med stöd av den. I yttrandet framförs därför att den föreslagna regleringen som baserar sig på könsfördelningsdirektivet kan leda till överlappande rapporteringsskyldighet för företag. Enligt utredning till ekonomiutskottet är rapporteringskraven enligt könsfördelningsdirektivet dock mer detaljerade än vad som förutsätts i hållbarhetsrapporteringen, och utifrån de yttranden som utskottet fått behöver lagförslaget inte ändras.

Utlåtande EkuU 22/2024 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 18.9.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sakari Puisto saf
vice ordförande Ville Kaunisto saml
medlem Lotta Hamari sd
medlem Antti Kangas saf
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Juha Viitala sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Vesa Kallio cent
ersättare Minna Reijonen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.